

ПОДАРУНКОВІ МІНІАТЮРНІ КНИЖКИ

Вільям Шекспір
КОРОЛЬ
ЛІР

Харків
ФОЛІО

ДІЙОВІ ОСОБИ

Л і р, король Британії.
Король Французський.
Герцог Бургундський.
Герцог Корнуельський (Корнуел).
Герцог Олбенійський (Олбені).
Граф Кент.
Граф Глостер.
Едгар, син Глостера.
Едмунд, позашлюбний син Глостера.
Куран, придворець.
Освальд, дворецький Гонерільї.
Дід, орендар у Глостера.
Лікар.
Блазень.

Офіцер при Едмунді.

Дворянин, відданий Лірові

Дворянин із почту Корделії.

Герольд.

Слуги герцога Корнуельського.

Гонерілья

Регана

Корделія

} дочки Ліра.

Рицарі з почту Ліра,

офіцери, гінці, воїни,

придворці.

Місце дії — Британія.

ДІЯ ПЕРША

СЦЕНА 1

Палац короля Ліра.

Входять Кент, Глостер та Едмунд.

Кент

Я гадав, що королеві нашому герцогу Олбенійський миліший за герцога Корнуельського.

Глостер

Так завжди здавалось нам, а тепер, як дійшлося ділити королівство, не збагнеш, кого з герцогів він цінує більше: кожному частка його зважена так, що ні один не може зазіхати на те, що припадає іншому.

К е н т

Це ваш син, мілорде?

Г л о с т е р

Виховання його, сер, я взяв на себе.
Я стільки разів червонів, визнаючи його
своїм, що тепер уже звик до того.

К е н т

Не розумію вас.

Г л о с т е р

А мати цього шибеника зрозуміла
мене, сер: тоді стан її закруглився, і вона
дістала собі сина в колиску раніше, як чо-
ловіка в постіль. Чуєте, тхне гріхом?

К е н т

Мені не шкода, що гріх той стався, коли
з нього вийшли такі прегарні наслідки.

Г л о с т е р

Але я маю законного сина, сер, десь на
рік старшого, — той, одначе, не дорожчий

мені. Хоч цей-от поганець і з'явився на світ трохи, сказати б, нахабно, раніш, ніж його покликано, та мати його була вельми вродлива, і створити його — то була дуже приємна робота, і тому я мушу його визнати. Чи знаєш ти цього благородного джентльмена, Едмунде?

Е д м у н д

Ні, мілорде.

Г л о с т е р

Це мілорд Кент; запам'ятай його як достойного мого друга.

Е д м у н д

Радий служити благородному лордові.

К е н т

Ви припали мені до серця, і я хочу познайомитися з вами краще.

Е д м у н д

Пане мій, я докладу всіх сил, щоб бути
гідним прихильності вашої.

Г л о с т е р

Дев'ять років він був далеко від батьків-
щини і невдовзі знову покине її. Король іде.

Грає сурма.

Входять Лір, герцоги Корнуельський
та Олбенійський, Гонерілья, Регана,
Корделія й почет.

Л і р

Іди й належно, Глостере, зустрінь
Французького й Бургундського
державців.

Г л о с т е р

Гаразд, королю.

Глостер та Едмунд виходять.

Лір

А тим часом наш

Ми задум оголосимо таємний.
Гей, швидше карту! Відайте, що ми
Поділимо натрое королівство
І волимо з рамен своїх старечих
Струснути всі турботи і діла,
Довіривши молодшим їх та дужчим,
Щоб без ваги плестися до могили.
Наш сину любий, герцог Корнуельський,
Ти, Олбені, наш сину дорогий,
Нехай відомий буде посаг вам,
Що кожній ми із дочок приділили,
Щоб потім суперечок не було.
Король Французький та Бургундський
герцог
Давно вже важать на дочку найменшу,
При нашому гостюючи дворі,
І відповідь їм нині треба дати.
Вас, дочки, я питаюся тепер,

Коли відрікся і турбот державних,
І земель отчих, і ясних клейнодів, —
Котра із вас мене найбільше любить?
Бажаючи найкращий дар віддати
Тій, що з'єднала ласку від природи
З найвищими заслугами, даємо
Тобі, як первородній, Гонерільє,
Ми слово перше.

Гонерілья

Сір, я вас люблю

Сильніш, ніж теє висловити можна.
Мені дорожчі ви за світло дня,
За простір, волю, за дива й багатства,
За вроду й честь, життя моє й здоров'я.
Я вас люблю, як, може, ще ніколи
Дитя свого батька не любило.
Щоб виявити всю мою любов —
Бліді слова, безсилий голос людський,
Моїй любові жодних меж нема.

Корделія

(Вбік.)

А ти, Корделіє? Люби й мовчи.

Лір

Ми віддаєм тобі в обладу землі,

Окреслені границями оцими, —

Тут пишні ниви, тіняві гаї,

Зелені луки та розкішні води, —

Усе твоїм відписуєм нащадкам,

Що славний олбенійський рід

продовжать.

Що скаже нам тепер дочка Регана,

Дружина Корнуела?

Регана

З того ж я

Металу викувана, що й сестра, —

Одна й ціна нам. Серце відчуває

В її речах любов, з моєю схожу,

Та сказано, проте, занадто мало.

Ненавиджу всі радощі земні,
Хоч би які були вони принадні.
Одне лише чуття мене щасливить:
До вашої величності любов.

Корделія
(Вбік.)

Корделіє, яка ж ти бідна! Ні,
Я добре знаю, що за мій язик
Моя любов багатша і щедріша.

Лір

Тобі й твоїм даємо в вічний спадок
Оцю третину наших володінь,
Не меншу й на придоби не скупішу,
Як та, що Гонерільї ми дали.
Тепер, утіхо наша, доню третя,
Кого здобуть суперники жадають, —
Бургундське молоко й вино
французьке, —

Що можеш ти сказати, щоб дістать
За інших двох щедрішу й кращу частку?
Кажи.

Корделія
Нічого, сір.

Лір
Як, як? Нічого?

Корделія
Нічого.

Лір
Із нічого і не вийде
Нічого. Ще подумай — і скажи.

Корделія
Нещасна я — мої уста не вміють
Мойого серця висловити голос.
Я вас люблю, королю, як велить
Мені моя повинність.

Лір

Що таке?

Корделіє, залагодь тее слово,
Коли не хочеш вік занапастить.

Корделія

Владарю мій, мені дали життя ви,
Мене зростили й викохали ви,
Плачу за це належною ціною:
Шанобою, любов'ю та слухнянством.
Навіщо сестрам чоловіки їхні?
Вони ж бо, кажуть, люблять тільки вас.
Як мужеві свою віддам я руку,
То з нею візьме він і половину
Дбайливості моєї та любові.
Ніколи так не вийду заміж я,
Як сестри: щоб любити лиш самого
Свогого батька.

Лір

Щиро це, від серця?

Корделія

Так, володарю.

Лір

Молода така —

І вже така скупа й черства душею!

Корделія

Я молода, мілорде, і правдива.

Лір

Що ж, хай і так. Нехай твоя правдивість

Тобі за посаг буде! Присягаюсь

Святого сонця сяйвом золотим,

Імлою ночі, тайнами Гекати,

Ходою тіл небесних, що дають нам

Життя і смерть, — тебе не знаю я:

Від цього дня і від години цієї

Зрікаюся повинностей своїх,

Покровлення зрікаюся навіки.

Моєму серцю ти тепер чужа.

Лір

Ваша воля:

Чи відсахнутись, чи прийнять за жінку
Цю дівчину ненависну, зіпсуту,
Навіки вкриту батьківським прокльоном
І з присяги навіки нам чужу.

Герцог Бургундський
Ясний королю, за таких умов
Я вибору свого відрікаюсь.

Лір

Лишіть її — Творцем заприсягнуся,
Що всі її скарби я вам назвав.

(До короля Французького.)

А вам, королю, зовсім я не зичу,
Щоб вас кохання засліпило ваше
І ви з тією шлюб свій узяли,
Кого прокляв я. Раду вам даю —
Достойнішу і кращу покохати,
Ніж ця тварюка, що сама природа
Соромиться своєю наректи.